

Õiguskantsler

Leemet Vaikmaa
vallavanem
Padise Vallavalitsus
padise@padise.ee

Teie 19.12.2014 nr 2-11/611/2014-1

Meie 07.01.2015 nr 7-5/141373/1500074

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks

Lugupeetud vallavanem

Teile teadaolevalt pöördus minu poole avaldaja, kes ei olnud rahul Padise Vallavalitsuse tegevusega tema pöördumisele vastamisel.

Olles tutvunud avaldaja pöördumisega, Teie vastusega minu teabe nõudmisele ja asjassepuutuvate õigusnormidega, leian, et Teie tegevus avaldaja pöördumisele vastamisel ei olnud õiguspärane ega kooskõlas hea halduse tavaga. Nimelt Te ei vastanud avaldaja pöördumisele tähtaegselt ja nii rikkusite tema õigusi.

Avaldaja õiguste rikkumine oli aga minu hinnangul tingitud sellest, et Te ei selgitanud välja, millise avaldusega on tegemist ja millise tähtaja jooksul oleks tulnud sellele vastata. Eeltoodust lähtudes teen Teile soovitusel tõsta asutuses haldusmenetlusel teadlikkust, korraldades vastava koolituse või saates ametnikud koolitusele vmt.

Ootan Teie vastust minu soovitusel täitmise kohta võimalusel hiljemalt 30 päeva jooksul arvates käesoleva kirja saamisest.

Järgnevalt selgitan Teile, kuidas ma eeltoodud seisukohale jõudsin. Selleks kirjeldan esmalt menetluse asjaolusid ja käiku (I) ning seejärel selgitan lähemalt oma seisukohta, millele menetluse tulemusena jõudsin (II).

I Asjaolud ja menetluse käik

1. Avaldaja pöördus 17.11.2014 minu poole ja märkis, et ta ei ole saanud vastust oma pöördumisele.

Nimelt pöördus avaldaja 12.05.2014 Padise Vallavalitsuse poole ja märkis oma pöördumises, et tema maakoju viiv tee on viimastel aastatel olnud ühest kohast lõhutatud ja takistatud teetõketega. Samuti teavitas avaldaja isikust, kelle tegevuse tõttu ei ole võimalik teel ohutult liigelda.

2. Võtsin avaldaja pöördumise menetlusse ja pöördusin teabe nõudmisega Teie poole.¹

¹ Õiguskantsleri Kantselei 25.11.2014 kiri nr 7-5/141373/1404838.

3. Selgitasite vastuses teabe nõudmisele², et pärast avaldajalt pöördumise saamist teostati kõnealuse tee ülevaatus ja vesteldi tee omanikuga. Pöördumises osutatud teetõkkeid ei leitud, kuid teele oli rajatud u 10 cm kõrgune takistus kihutajate ohjeldamiseks. Samas olid paigaldatud kiirust piiravad ja tee ebatasasust tähistavad liiklusemärgid. Lisasite, et vallavalitsus ei ole saanud teavet kõnealuse tee lõhkumise ja teetõkete kohta teistelt liiklejatelt. Siiski kontrollite teed ka edaspidi ja samuti olete kaalunud tee ostmist vallale.

Märkisite ka, et vallavalitsusele saadetakse sageli teede seisundit informeerivaid e-kirju. Senise praktika kohaselt olete kirjadele vastanud kirjalikult juhul, kui isik on seda soovinud. Osutasite veel, et tavaliselt täpsustatakse asjaolusid telefoni teel ja seni ei ole isikutel taolise asjaajamise kohta pretensioone olnud.

Küsimusele, millise avaldusena käsitlesite avaldaja pöördumist, vastasite, et see registreeriti avaldusena sarjas 6-8 „Füüsiliste ja juriidiliste isikute avaldused ning kirjavahetus nende lahendamise küsimustes“. Nentisite ka, et isiku kirjale vastamata jätmine on kahetsusväärne, mida edaspidi vältite. Samuti lubasite isiku pöördumisele vastata.

4. Vastasite avaldaja pöördumisele 22.12.2014.

II Õiguskantsleri seisukoht

5. Käesoleval juhul on peamine küsimus sellest, kas Padise Vallavalitsuse tegevus avaldaja pöördumisele vastamisel oli õiguspärane ja kooskõlas hea halduse tavaga.

6. Esmalt selgitan, et isiku õigus saada vastuseid oma pöördumistele riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste poole tuleneb juba põhiseaduse (PS) §-s 14 sätestatud õigusest menetlusele, mille üheks osaks on isiku õigus heale haldusele.³ Riigikohus on märkinud, et isikute pöördumistele korrektne ja õigeaegne vastamine on põhiõiguse menetlusele tagamise lähtekeht.⁴ Lisaks sätestab PS § 46, et igaühel on õigus pöörduda märgukirjade ja avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikute poole. Vastamise korra sätestab PS § 46 lause 2 järgi seadus. Sisuliselt tuleneb eeltoodud põhiseaduse sätetest igaühe õigus saada oma pöördumisele vastus.⁵

Kuivõrd PS §-st 14 tuleneb isiku õigus heale haldusele, on ka uurimispõhimõtte rakendamine haldusmenetluses isiku põhiõigus. Haldusmenetluses uurimispõhimõtte rakendamise abil teeb haldusorgan kindlaks, milline oli isiku tegelik tahe avalduse esitamisel⁶ ja millist liiki pöördumisega isik haldusorgani poole pöördus.

Seejuures tuleb avaldust menetleda vastavalt selle sisule. Teabenõuet menetletakse avaliku teabe seaduse kohaselt, märgukirja ja selgitustaotlust menetletakse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse järgi, taotlust haldusmenetluse seaduse ja vastava eriseaduse järgi jne. Sellest, kuidas haldusorgan tõlgendab isiku avaldust, sõltub, esiteks, kohaldatav menetlusõigus – nt millise tähtaja jooksul tuleb inimesele pöördumisele vastata. Teiseks aga sõltub sellest ka vastuse sisu ning ka isiku õiguste kaitsus.

² Padise Vallavalitsuse 19.12.2014 kiri nr 2-11/611/2014-1.

³ RKPJKo 17.02.2003, nr 3-4-1-1-03, punktid 12 ja 16: "Kuigi PS § 14 on sõnastatud objektiivselt, tulenevad sellest sättest ka subjektiivsed õigused, sh üldine põhiõigus korraldusele ja menetlusele [...] Euroopa õigusruumis tunnustatud põhimõtete analüüs viib järeldusele, et PS-st tuleneb isiku õigus heale haldusele, mis on üks põhiõigustest."

⁴ Vt RKHKo 19.04.2010, nr 3-3-1-4-10, p 12.

⁵ O. Kask. Kommentaar §-le 46. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Kolmas täiendatud väljaanne, Tallinn, 2012, kumm 3. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://pohiseadus.ee/ptk-2/pg-46/>.

⁶ RKHKm 04.04.2003, nr 3-3-1-32-03, p 16; RKHKo 09.05.2008, nr 3-3-1-22-08, p 12. Vt ka RKHKo 23.10.2003, nr 3-3-1-57-03 p 24; RKHKo 14.01.2004, nr 3-3-1-82-03, p 13.

7. Küsisin Teilt, millise avaldusena (nt märgukirjana, selgitustaotlusena, teabenõudena jne) käsitlesite avaldaja pöördumist. Vastasite, et käsitlesite avaldaja pöördumist avaldusena. Minu hinnangul on avaldaja 12.05.2014 pöördumine aga käsitatav märgukirjana märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (edaspidi MSVS) § 2 lõike 1 tähenduses.

8. Tulenevalt MSVS § 5 lg 8 lausest 1 ja MSVS §-st 6 tuleb märgukirjale vastata kirjalikult või kokkuleppel muul viisil hiljemalt 30 kalendripäeva jooksul alates pöördumise registreerimisest. MSVS § 5 lg 8 lause 2 järgi tuleb märgukirjas esitatud seisukoha või ettepaneku mitteametustamisel selgitada vastuses arvestamata jätmise põhjust.

Tuleb märkida, et kõnealusest regulatsioonist ei tulene, et isik peaks kirjaliku vastuse saamiseks avaldama vastavat soovi. Vallavalitsus võib vastata ka muul viisil (nt suuliselt telefoni teel), aga seda kokkuleppel pöördumise esitajaga. Siinkohal möönan, et suuline suhtlus on tõepoolest sageli lihtsam, kiirem ja kergem probleemide lahendamiseks – seetõttu ei saa seda taunida. Samas tuleb märkida, et vastuse parema arusaadavuse huvides on mõistlik anda isikule tagasisidet tema pöördumise menetlemise kohta ka kirjalikult. Samuti annab kirjalikult vastamine parema ülevaate vallavalitsuse tegevusest, kuna kirjalikud dokumendid on asutuse "mälu".

9. Olen seisukohal, et antud juhul pidi vallavalitsus avaldaja pöördumisele vastama eespool toodud regulatsiooni arvestades. See tähendab, et vallavalitsus pidi avaldaja pöördumisele vastama kirjalikult või kokkuleppel muul viisil hiljemalt 30 kalendripäeva jooksul alates pöördumise registreerimisest ning pöördumises esitatud ettepaneku mitteametustamisel selgitama arvestamata jätmise põhjust.

10. Vallavalitsus vastas avaldaja 12.05.2014 pöördumisele kirjalikult alles 22.12.2014, st u kuus kuud hiljem võrreldes seaduses sätestatud tähtajaga. Seega ei pidanud vallavalitsus antud juhul kinni seaduses sätestatud tähtajast ja nii rikkus avaldaja õigusi.

Loodan siiski, et avaldaja õiguste rikkumist on heastanud see, et Padise Vallavalitsus on avaldaja pöördumisele käesolevaks ajaks vastanud ning ka avaldaja ees vabandanud. Samuti leian, et vallavalitsuse tegevus seoses avaldaja pöördumises tõstatatud probleemiga on olnud tunnustustvääriv ja seetõttu usun, et probleem leiab mõistliku lahenduse, arvestades kõikide osapoolte huve.

11. Kokkuvõtlikult olen seisukohal, et Padise Vallavalitsuse tegevus avaldaja 12.05.2014 pöördumisele vastamisel ei olnud õiguspärane ega kooskõlas hea halduse tavaga.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel